

**ZASADY OCENIANIA
OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH
Z RELIGII RZYMSKOKATOLICKIEJ
W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. J. KORCZAKA
W KLESZCZOWIE**

ROK SZKOLNY 2023/202

I ETAP EDUKACYJNY

1. Ocenianie w nauczaniu wczesnoszkolnym.

Na tym etapie nauczania stopień traktuje się jako środek wspierania ucznia, wzmocnienia nabywanych postaw wobec ludzi i Boga. Ocenia się tu głównie wysiłek dziecka, indywidualizując wymagania zależnie od możliwości i zdolności ucznia. Nie jest to zatem ocena według tzw. obiektywnych kryteriów, typowych dla *zasad oceniania* z innych przedmiotów.

W klasie trzeciej, z uwagi na spiralną budowę programu można sprawdzać i oceniać wiedzę dotyczącą treści poprzednich klas. Ocenia się mając na uwadze umiejętności i wiedzę ucznia. Wartości takie jak: wiara ucznia, jego zaufanie Panu Bogu, uczestniczenie w liturgii Kościoła nie podlegają takiej ocenie, jak np. zaangażowanie i aktywność na zajęciach czy posługiwanie się zdobytymi na katechezie wiadomościami.

Ponadto w klasie trzeciej, z uwagi na uroczystość Pierwszej Komunii Świętej, podjęte będą zagadnienia związane z wiedzą katechizmową.

2. Zalecane warunki i sposoby realizacji Podstawy Programowej w klasach I-III

Katecheza uwzględniać musi właściwości etapu rozwojowego ucznia, poszukując sposobów osiągnięcia celów. Ważne jest wykorzystanie własnej aktywności dziecka, by przez żywy udział i osobisty wysiłek przyswoiło sobie nowe treści kształcenia. Zadaniem katechety jest rozbudzanie motywacji oraz inspirowanie ciekawych sposobów asymilacji wiedzy. Istotną rolę pełnią w tym procesie metody wyzwalające działanie i oparte na nim (m. in. praca z obrazem, metody plastyczne, konstrukcyjno-praktyczne, eksponujące, wycieczka, zabawa, metody oparte na działaniu). Służą one poznawaniu i emocjonalnemu związaniu ucznia z prawdą. Dziecko nie potrafi długo słuchać, uważać, rozumować. Należy mieć to na uwadze w stosowaniu podczas lekcji metod słownych. Jeśli już stosuje się opis, opowiadanie, pogadankę, muszą one dotyczyć konkretnych osób i wydarzeń.

Celem działań katechetycznych w klasach I-III jest położenie większego nacisku na emocjonalne i wolitywne przyłgnięcie do głoszonych treści. Do osiągnięcia tego celu służą takie metody, jak inscenizacja, drama, przedstawienie ról, opowiadanie, opis, pogadanka wzbogacone pracą z obrazem. W formowaniu postaw wiary i modlitwy ważną rolę pełni naśladownictwo. Stąd istotna jest postawa katechety oraz wzorce postaci biblijnych i świętych.

Myślenie konkretno-obrazowe wymaga stosowania różnych metod pracy z obrazem, metod plastycznych oraz korzystanie z różnych środków audiowizualnych.

Wyzwalaniu radości służy stosowanie śpiewu i zabawy katechetycznej. Pamięć mechaniczna, zwłaszcza na początku nauki szkolnej, winna być włączona do nauki prawd i zasad, sformułowań biblijnych, liturgicznych, modlitw. Celem uspołecznienia ucznia, często do tej pory związanego jedynie z najbliższymi w rodzinie, należy stosować metody aktywizujące i budujące wspólnotę.

3. Ocenianie powinno posiadać następujące cechy:

- obiektywność,
- jawność,
- instruktywność (wskazanie na występujące braki),
- konstruktywność (mobilizacja do dalszej pracy).

4. Metody kontroli i oceniania:

- kontrola bieżąca zeszytu ćwiczeń,
- obserwacja ucznia w toku pracy,
- wartościowanie gestem, słowem, mimiką.

5. Skala procentowa wystawianej oceny

- 0% - 29% - niedostateczny (ocena: 1)
- 30% - 49% - dopuszczający (ocena: 2)
- 50% - 74% - dostateczny (ocena: 3)
- 75% - 84% - dobry (ocena: 4)
- 85% - 92% - bardzo dobry (ocena: 5)
  - 85% - 94% - kartkówki
  - 85% - 92% - prace klasowe
- 93% - 100% - celujący (ocena: 6)
  - 95% - 100% - kartkówki
  - 83% - 100% - prace klasowe

Każda forma aktywności daje możliwość zdobycia oceny celującej - zgodnie z ww. skalą.

II ETAP EDUKACYJNY

1. Ocenianie na II etapie nauczania - klasy IV-VIII

Ocenianie jest źródłem informacji o osiągnięciach i motywacji ucznia do postępów w nauce. Ważnym elementem jest ewaluacja tychże postępów, w której uczeń uczestniczy, co ma dużą wartość wychowawczą

2. Zalecane warunki i sposób realizacji Podstawy Programowej w klasach IV-VIII

Uwzględnienie specyfiki rozwojowej ucznia 9-12-letniego wymaga doboru odpowiednich oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych, wykorzystując i włączając w proces katechetyczny predyspozycje ucznia. Podejmując zadanie pogłębienia wiedzy religijnej i jej systematyzacji, nauczanie religii winno akcentować podawanie i pogłębianie wiadomości religijnych, zmierzać do ich systematyzacji, hierarchizacji, budzić zainteresowanie problemami religijnymi, kształtować umiejętności. Pomocne w realizacji tych zadań okazują się zarówno metody podające, jak i poszukujące. Ich skuteczność zwiększa się w połączeniu z metodami pracy z obrazem, środkami audiowizualnymi, tym bardziej, że w pierwszej fazie omawianego przedziału wiekowego dziecko charakteryzuje jeszcze myślenie konkretno-obrazowe. Ważne jest aktywizowanie uwagi przez urozmaicone treści nauczania i różnorodność stosowanych metod.

Drogą rozwoju zainteresowań religijnych jest pobudzanie ucznia do zainteresowania aktualnymi wydarzeniami w życiu Kościoła, przeżywanymi okresami roku liturgicznego, wnikania w przeszłość, włączenie do grup duszpasterskich czy kół zainteresowań. Na tym etapie edukacyjnym historia wiary i Kościoła winna być przedstawiana jako wydarzenie interwencji Boga.

Uczniowie w tym wieku łatwo identyfikują się z bohaterami. Wychodząc naprzeciw tym zainteresowaniom, katecheza winna dostarczać im wzorców osobowych, przykładów konsekwencji życia wiarą. Uczeń pragnie głębszego uzasadnienia wiary; gotów jest podjąć trud szukania. Stąd istotne jest wykorzystywanie metod poszukujących i motywujących, które służą kształtowaniu umiejętności. Przy stosowaniu tego rodzaju metod katecheta musi liczyć się z możliwościami ucznia. Wykorzystane elementy metod liturgicznych i medytacyjnych winny służyć wprowadzeniu w liturgię i modlitwę.

Materiał biblijny, który winien być wykorzystany na tym etapie, odnosi się do zagadnień treściowych i wymagań szczegółowych zapisanych powyżej. Należy sięgać do starannie dobranych perykop - fragmentów biblijnych, odnoszących się wprost do omawianego materiału.

3. Obszary oceniania na lekcji religii

- wiedza,
- umiejętności,
- postępy,
- postawy.

4. Metody kontroli i oceny

- konwencjonalne (bieżąca kontrola, prace pisemne na lekcji, posługiwanie się książką, ćwiczenia praktyczne, kontrola graficzna, obserwacja uczniów w toku ich pracy itp.)
- techniczne sposoby kontrolowania procesu dydaktycznego (kontrola i ocena przy pomocy zróżnicowanych zadań testowych).

5. Elementy wchodzące w zakres oceny z religii

- ilość i jakość prezentowanych wiadomości,
- pilność i systematyczność,
- zaangażowanie, przygotowywanie zadań dodatkowych,
- aktywność pozaszkolna: zaangażowanie w życie parafialne,
- reprezentowanie szkoły na zewnątrz: aktywność społeczno-religijna.

6. Ocenie podlegają nast. elementy:

- kontrolne prace pisemne, dwa razy w ciągu semestru, obejmujące więcej niż trzy jednostki lekcyjne, zapowiedziane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem,
- kartkówki niezapowiedziane, obejmujące nie więcej niż trzy jednostki lekcyjne (prace są do wglądu uczniów i rodziców),
- odpowiedzi ustne, obejmujące zakres trzech ostatnich lekcji,
- zeszyt przedmiotowy, sprawdzany podczas odpowiedzi i według decyzji nauczyciela; jeden raz w semestrze ma miejsce kompleksowa ocena zeszytu.
- aktywność w czasie lekcji, powtórzeń, pracy w grupach, itp.,
- aktywny udział w konkursach i inscenizacjach,
- w ocenie pomocna jest też codzienna obserwacja postaw ucznia.

7. Poprawianie ocen

- Nieobecność podczas sprawdzianu: uczeń przystępuje do sprawdzianu najpóźniej w ciągu dwóch tygodni po powrocie do szkoły. Po upływie tego terminu nauczyciel wskazuje termin zaliczenia.
- Nieobecność podczas kartkówki: o formie i terminie zaliczenia decyduje nauczyciel przedmiotu.
- Ocena z poprawy wpisywana jest do dziennika obok oceny pierwotnej.
- Uczeń ma również możliwość jednorazowego poprawienia każdej cząstkowej oceny z prac klasowych, w formie i terminie wyznaczonym przez nauczyciela.
- Promowana jest systematyczna praca ucznia w ciągu semestrów połączona z możliwością poprawiania. Możliwość ta nie zastępuje całorocznej pracy ucznia w ramach zajęć. W wyjątkowych uzasadnionych sytuacjach poprawianie może odbywać się bezpośrednio przed wystawianiem oceny semestralnej lub końcoworocznej. Przeprowadza się je według ustaleń osób zainteresowanych w terminie i z zakresu wskazanego przez nauczyciela religii z zastosowaniem formy pisemnej lub ustnej.

8. Skala stopni i punktów

Stopnie cząstkowe, semestralne i końcoworoczne wystawiane są wg. skali:

- celujący (6),
- bardzo dobry (5),
- dobry (4),
- dostateczny (3),
- dopuszczający (2),
- niedostateczny (1).

Uczeń, obok ww. ocen, może otrzymać również (+) i (-), których łączna liczba po 6 daje ocenę cząstkową, odpowiednio: *celujący* i *niedostateczny*. Punkty te uczeń może otrzymać za aktywność na lekcji, wypowiedzi ustne lub ich brak.

9. Skala procentowa oceny z prac pisemnych

- 0% - 29% - niedostateczny (ocena: 1)
- 30% - 49% - dopuszczający (ocena: 2)
- 50% - 74% - dostateczny (ocena: 3)
- 75% - 89% - dobry (ocena: 4)
- 90% - 94% - bardzo dobry (ocena: 5)
- 95% - 100% - celujący (ocena: 6)

ZASADY OGÓLNE (II ETAP EDUKACYJNY)

1. Waga ocen cząstkowych

Podczas oceniania osiągnięć uczniów nie stosuje się zasady średniej ważonej, zarówno w stosunku do ocen cząstkowych jak i semestralnych/rocznych. Każda ocena z ww. przedmiotu ma przyporządkowaną wagę „0”.

W dzienniku elektronicznym rubryki o tytułach: „ocena przewidywana” i „ocena klasyfikacyjna” w II półroczu są ocenami rocznymi, a nie ocenami za II półrocze.

Po dniu poinformowania uczniów i rodziców, dana ocena może ulec zmianie o jeden stopień zarówno w „dół” jak i w „górze” - w zależności od postępów ucznia w procesie nauczania.

2. Zasady oceniania

- obiektywność - zastosowanie jednolitych norm i kryteriów oceniania.
- jawność - podawanie na bieżąco wyników pracy ucznia (informowanie rodziców na ich zapotrzebowanie lub gdy zaistnieje taka potrzeba ze strony szkoły).
- instruktywność - wskazanie na występujące braki.
- mobilizacja do dalszej pracy.

3. Informacja zwrotna (IZ)

Nauczyciel informuje ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych oraz postępach w tym zakresie. Przekazuje informację zwrotną dotyczącą mocnych i słabych stron pracy ucznia. Ustala się ustną formę przekazywania IZ.

IZ powinna zawierać:

- wyszczególnienie i docenienie dobrych elementów pracy ucznia,
- wskazanie tego, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy ze strony ucznia,
- wskazówki, w jaki sposób uczeń powinien poprawić ocenę,
- wskazówki, w jakim kierunku uczeń powinien pracować dalej

4. Indywidualizacja pracy z uczniem

W pracy z uczniem stawia się na indywidualizację, dostosowanie metod pracy, zakresu materiału do indywidualnych możliwości ucznia, uwzględniając orzeczenia i opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej.

5. Dostosowanie wymagań edukacyjnych oraz form i metod pracy do indywidualnych potrzeb uczniów oraz zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej

5.1 Dostosowania dla ucznia niesłyszącego lub słabosłyszącego:

- posadzenie ucznia w takim miejscu, które zapewni dobry odbiór informacji zapisanych na tablicy, jak również korzystanie z pomocy innych uczniów (niekoniecznie pierwsza ławka);
- stworzenie optymalnych warunków odbioru mowy w klasie szkolnej;
- mówienie do ucznia w sposób wyraźny, używanie normalnego głosu i intonacji;
- zadbanie o spokój i ciszę w klasie;
- w czasie lekcji wskazane jest używanie, jak najczęściej, pomocy wizualnych i tablicy;
- wyjaśnianie pojęć nieznanymi, abstrakcyjnymi;
- stopniowanie trudności i wydłużanie czasu pracy;
- pomoc w analizie treści tekstów, ukierunkowana praca z tekstem (zwrócenie uwagi na związki przyczynowo - skutkowe i czasowo - przestrzenne);
- pomoc w dokonywaniu interpretacji treści;
- pomoc w formułowaniu odpowiedzi, przygotowanie planu wypowiedzi ułożonego w formie pytań;
- pomoc uczniowi w dokonywaniu selekcji materiału – wskazanie informacji istotnych z punktu widzenia zrozumienia i opanowania materiału;
- sprawdzanie wiadomości częściej i z mniejszych partii materiału;
- powtarzanie kluczowych informacji z lekcji;
- podczas zapoznawania ucznia z nowym materiałem należy stosować pomoce pozwalające na odbiór treści jak największą liczbą kanałów percepcyjnych (wzrokowy, słuchowy, kinestetyczny, kinetyczny);
- konieczne jest aktywizowanie ucznia do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań;
- przy ocenie prac pisemnych nie należy uwzględniać błędów wynikających z niedosłuchu;
- szczególnie doceniać aktywność ucznia, jego wkład pracy, a także stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość, dokładność).

5.2 Dostosowania dla ucznia słabowidzącego:

- właściwe umiejscowienie dziecka w klasie (zapobiegające odblaskowi pojawiającemu się w pobliżu okna, zapewniające właściwe oświetlenie i widoczność);
- udostępnianie tekstów (np. testów sprawdzających wiedzę) w wersji powiększonej;

- podawanie modeli i przedmiotów do obejrzenia z bliska;
- zwracanie uwagi na szybką męczliwość dziecka związaną ze zużywaniem większej energii na patrzenie i interpretację informacji uzyskanych drogą wzrokową (wydłużanie czasu na wykonanie określonych zadań);
- częste zadawanie pytania - „co widzisz?” w celu sprawdzenia i uzupełnienia słownego trafności doznań wzrokowych.

5.3 Dostosowania dla ucznia z zespołem Aspergera:

- dostosowanie wymagań do możliwości percepcyjnych ucznia;
- formułowanie krótkich, prostych poleceń;
- w związku z trudnościami w generalizowaniu i uogólnianiu - unikanie metafor, skrótów myślowych, dokładne i precyzyjne formułowanie oczekiwań i ocen;
- zwracanie uwagi na potrzebę dodatkowego objaśniania pojęć, zjawisk, zwrotów potocznych, przysłów i upewnianie się, czy uczeń dobrze zrozumiał ich znaczenie;
- ćwiczenie umiejętności rozumienia tekstu czytanego;
- pomoc w dokonywaniu selekcji materiału;
- wydłużenie czasu pracy;
- powtarzanie poleceń/zapisywanie na tablicy (lub w zeszytach);
- zapewnienie miejsca w klasie, które umożliwi monitorowanie i wspieranie w wykonywaniu poleceń nauczyciela;
- dbanie o atmosferę spokojnej pracy;
- korygowanie niewłaściwych społecznie i kulturowo zachowań poprzez wprowadzenie jasnych zasad;
- dbanie o integrację ucznia z grupą rówieśniczą, angażowanie w wydarzenia klasowe i szkolne, unikanie jakichkolwiek form izolowania ucznia od innych, zachęcanie do podejmowania pracy w grupie;
- ocenianie prac ucznia zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- uwzględnianie, że uczeń z zespołem Aspergera ma ograniczoną podzielność uwagi - formułowanie jednego zadania do wykonania;
- stosowanie pozytywnych wzmocnień i zachęt niż systemu kar.

5.4 Dostosowania dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego oraz zindywidualizowanej ścieżki kształcenia:

- pomoc w wyrównywaniu zaległości w nauce, wynikających z absencji chorobowej - w formie pomocy koleżeńskiej lub zajęć dydaktyczno-wyrównawczych;
- aktywizowanie klasy do pomocy uczniowi;

- uwzględnianie w procesie dydaktycznym zmiennego samopoczucia i sprawności psychofizycznej ucznia;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych (pochwały, nagradzania);
- stwarzanie atmosfery akceptacji i życzliwości;
- wspieranie i umożliwianie uczniowi nawiązywania kontaktów społecznych;
- uwrażliwienie uczniów zdrowych na potrzeby i przeżycia ucznia chorego;
- przy ocenianiu należy oddzielać te obszary i umiejętności, w których mogą występować zaburzenia spowodowane ubocznym działaniem leków;
- w okresie zaostrzenia choroby nie obciążać ucznia dodatkowymi stresami (testami, kartkówkami), zmniejszać stopień trudności zadań; wiadomości sprawdzać raczej w okresach poprawy stanu zdrowia i samopoczucia.

5.5 Dostosowania dla ucznia posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się (dysgrafia, dysortografia, dysleksja, dyskalkulia):

- wydłużanie czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów;
- ocenianie prac pisemnych pod kątem wartości merytorycznej, znajomości problemu, a nie poprawności ortograficznej;
- czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań należy rozłożyć w czasie - uwzględniać trudności w rozumieniu treści;
- w przypadku ucznia z dysgrafią wskazane jest akceptowanie pisma drukowanego, ewentualne pisanie literami drukowanymi;
- przy sprawdzaniu pojęć i definicji - należy stosować pytania dodatkowe
- ograniczanie czytania na forum klasy;
- umożliwienie pracy ze słownikiem ortograficznym;
- wskazane jest preferowanie wypowiedzi ustnych;
- nieocenianie prac pisemnych pod kątem ortografii, ale zaznaczanie błędów i zachęcanie ucznia do samodzielnej pracy nad ich poprawą;
- uwzględnianie pomyłek związane z orientacją przestrzenną (mapy, wykresy, bryły);
- w przypadku dyskalkulii ocenianie przede wszystkim toku rozumowania, a nie tylko technicznej strony liczenia;
- w przypadku dysgrafii nie należy oceniać estetyki pisma.

5.6 Dostosowania dla ucznia znajdującego się w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej:

- umożliwienie zaliczania zaległego materiału w późniejszym terminie;
- rozłożenie zaliczanego materiału na mniejsze partie;

- nauczyciel może odpytać ucznia na osobności, a nie przy całej klasie, nie ponaglać, nie krytykować, nie zawstydzają;
- nie zadawać do domu obszernych partii materiału do opanowania;
- zadbanie o rozwój sfery emocjonalnej ucznia;
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych;
- pozwalanie na pracę we własnym tempie;
- okresowe wydłużanie czasu potrzebnego na pisanie sprawdzianów i kartkówek;
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej;
- zapewnienie w klasie atmosfery bezpieczeństwa i akceptacji;
- korzystanie z gotowych pomocy dydaktycznych;
- wspieranie w sytuacjach trudności z koncentracją uwagi;
- wydawanie krótkich poleceń;
- zadawanie pytań pomocniczych;
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki;
- nie zadawanie uczniowi dużych fragmentów tekstów do czytania i opracowania, a jedynie wyznaczanie pewnych ich fragmentów;
- w czasie lekcji upewnianie się, czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie.

5.7 Dostosowania dla ucznia z chorobą przewlekłą:

- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego;
- pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie nowych umiejętności;
- budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych;
- przygotowanie uczniów zdrowych na spotkanie chorego kolegi;
- traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy;
- uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego;
- uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów;
- motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi;
- rozwijanie zainteresowań, samodzielności;
- dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągnięcia sukcesów;
- motywowanie do aktywności;
- umożliwienie korzystania przez ucznia na lekcji ze sprzętu medycznego i leków zgodnie z zaleceniem lekarza;
- dostosowanie miejsca pracy ucznia zgodnie z wymogami lekarza (blisko drzwi lub nauczyciela);
- w przypadku dłuższej nieobecności umożliwienie zaliczenia materiału w dodatkowych terminach;

- stosowanie metod uspołeczniania (informacje o danej chorobie);
- unikanie gwałtownych zmian w codziennych czynnościach;
- uwzględnianie w procesie dydaktycznym zmiennego samopoczucia i sprawności psychofizycznej ucznia;
- pomoc w wyrównywaniu zaległości w nauce, wynikających z absencji chorobowej - w formie pomocy koleżeńskiej lub zajęć dydaktyczno-wyrównawczych;
- uwrażliwienie uczniów zdrowych na potrzeby i przeżycia ucznia chorego;
- przy ocenianiu należy oddzielać te obszary i umiejętności, w których mogą występować zaburzenia spowodowane ubocznym działaniem leków;
- w okresie zaostrzenia choroby nie obciążać ucznia dodatkowymi stresami (testami, klasówkami), zmniejszać stopień trudności zadań; wiadomości sprawdzać raczej w okresach poprawy stanu zdrowia i samopoczucia.

5.8 Dostosowania dla ucznia z zaburzeniami zachowania i emocji:

- unikanie uwag krytycznych - zwłaszcza na forum klasy;
- pomoc w odbudowaniu u ucznia poczucia większej sprawczości, samodzielności, bycia bardziej efektywnym w sytuacjach wymagających większej aktywności poznawczej;
- gratyfikowanie i docenianie wykazywanej przez ucznia obowiązkowości, prawidłowej postawy szkolnej;
- wskazywanie na osiągnięte sukcesów;
- dostrzeganie mocnych stron ucznia;
- nagradzanie wkładu pracy a nie tylko efektów;
- mobilizowanie do kończenia rozpoczętej pracy;
- minimalizowanie napięcia związanego z sytuacją weryfikowania wiedzy i umiejętności;
- ograniczenie liczby zadań na sprawdzianach lub przydzielenie większej ilości czasu na ich wykonanie;
- pozostawienie większej ilości czasu na utrwalenie materiału;
- dawanie więcej czasu do namysłu podczas odpowiedzi i na wykonanie wyznaczonych zadań;
- kierowanie odpowiedziami ucznia poprzez pomocnicze pytania;
- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności;
- podawanie poleceń w prostszej formie, unikanie trudnych czy bardzo abstrakcyjnych pojęć, częste odwoływanie się do konkretnego przykładu;
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych;
- wyrabianie samodzielności myślenia i działania;
- pobudzanie do myślenia i tworzenia wielu różnych rozwiązań.

5.9 Dostosowania dla ucznia mającego wolne tempo pracy oraz trudności w koncentracji uwagi:

- ograniczenie liczby zadań na sprawdzianach lub przydzielanie większej ilości czasu na ich wykonanie;
- zmniejszenie prac pisemnych z zachowaniem realizacji treści podstawy programowej;
- pozostawienie większej ilości czasu na utrwalenie materiału;
- dawanie więcej czasu do namysłu podczas odpowiedzi i na wykonanie wyznaczonych zadań;
- kierowanie odpowiedziami ucznia poprzez pomocnicze pytania;
- podawanie polecenia w prostszej formie;
- unikanie trudnych czy bardzo abstrakcyjnych pojęć;
- częste odwoływanie się do konkretnego przykładu;
- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności;
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych;
- posadzenie ucznia blisko nauczyciela;
- wyrabianie samodzielności myślenia i działania;
- pobudzanie do myślenia i tworzenia wielu różnych rozwiązań;
- zwracanie uwagi na potrzebę dodatkowego objaśnienia pojęć, zjawisk, zwrotów potocznych, przysłów i upewnianie się, czy uczeń dobrze zrozumiał ich znaczenie;
- ocenianie prac ucznia zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej (dostosowanie kryteriów w związku ze stwierdzoną dysleksją i dysgrafią);
- pomoc w wyrównywaniu zaległości w nauce, w formie pomocy koleżeńskiej lub zajęć dydaktyczno-wyrównawczych;
- pomoc uczniowi w dokonywaniu selekcji materiału - wskazanie informacji istotnych z punktu widzenia zrozumienia i opanowania materiału;
- sprawdzanie wiadomości częściej i z mniejszych partii materiału, powtarzanie kluczowych informacji z lekcji.

5.10 Dostosowania dla ucznia z zaniedbaniami środowiskowymi związanymi z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny:

- pomoc w wyrównywaniu zaległości w nauce: w formie pomocy koleżeńskiej lub zajęć dydaktyczno-wyrównawczych;
- sprawdzanie wiadomości częściej i z mniejszych partii materiału;
- powtarzanie kluczowych informacji z lekcji;
- pomoc uczniowi w dokonywaniu selekcji materiału - wskazanie informacji istotnych z punktu widzenia zrozumienia i opanowania materiału;
- ocenianie prac ucznia zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej

- przekazywanie wiedzy za pomocą kilku kanałów (np. słuchowego i wzrokowego);
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych;
- zachęcanie do staranności wykonywanych prac;
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności;
- stopniowanie sytuacji zadaniowych, aby uczeń mógł odnieść sukces;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych;
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów;
- wzmacnianie poczucia własnej wartości;
- w czasie lekcji upewnianie się, czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń;
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie;
- bazowanie na przykładach z życia codziennego;
- częste utrwalanie zdobytej wiedzy i umiejętności;
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania;
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy;
- upewnianie się, czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku).

5.11 Dostosowania dla ucznia z afazją:

- formułowanie krótki i prostych poleceń;
- kontrolowanie czy uczeń zrozumiał polecenie, udzielanie dodatkowych wyjaśnień,
- wydłużenie czasu na wykonywanie zadań;
- podawanie najważniejszych informacji w ciągu pierwszych 15 minut lekcji,
- wykorzystywanie etykiet, fiszek, tablic poglądowych;
- wykorzystywanie metod globalnych, syntetycznych i poglądowych;
- tworzenie spokojnej atmosfery w trakcie wypowiedzi ustnych;
- uwzględnienie problemów z wymową i artykulacją w czasie wypowiedzi;
- umożliwienie uzupełnienia wypowiedzi ustnej zapisem.

5.12 Dostosowania dla ucznia z nadpobudliwością psychoruchową:

- określić miejsce siedzenia dla ucznia - możliwie jak najbliżej nauczyciela, tak, aby ten miał do niego jak najlepszy dostęp, mógł podejść, zwrócić uwagę i pomóc;
- uczeń nie powinien siedzieć w miejscu, które rozpraszałoby jego uwagę (np. blisko okna z widokiem na ulicę);
- uczeń winien mieć na ławce tylko przybory potrzebne do pracy;
- zajęcia powinny być prowadzone w sposób ciekawy, aby uczeń nie mógł się nudzić, a co za tym idzie przeszkadzać;

- częste zmienianie nowych rodzajów zadań;
- nauczyciel powinien odwoływać się jak najczęściej do zasad obowiązujących na lekcji;
- częste stosowanie pozytywnych wzmocnień - uczeń winien być nagradzany (pochwałą ustną), wtedy gdy pojawia się pożądane zachowanie;
- lekcja powinna mieć stałą strukturę;
- skracanie czasu wykonywania poszczególnych zadań, umożliwienie wykonywania zadań we fragmentach.

5.13 Dostosowania dla ucznia ze sprawnością intelektualną niższą niż przeciętna:

- zmniejszenie ilości, stopnia trudności i obszerności zadań;
- dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczenie czasu na ich opanowanie;
- wydłużanie czasu na odpowiedzi;
- odpytywanie po uprzedzeniu, kiedy i z czego dokładnie uczeń będzie pytany;
- wymagania w wypowiedzianiu się na określony temat ograniczyć do kilku krótkich prostych zdań,
- częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowych wyjaśnień;
- możliwość dokończenia w domu niektórych prac wykonywanych na lekcji;
- potrzeba większej ilości czasu i powtórzeń na opanowanie materiału;
- wspomaganie pytaniami pomocniczymi przy odpowiedziach ustnych;
- nagradzanie wysiłku wkładanego przez ucznia w wykonywanie zadań;
- więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, w miarę potrzeby pomagać w ich odczycaniu;
- nie należy wymagać by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst;
- wskazanie wybranych fragmentów dłuższych tekstów do opracowania w domu;
- podawać jasne kryteria oceny prac pisemnych;
- największe znaczenie dla oceny końcowej ucznia z przedmiotu mają: wysiłek ucznia, jego starania i motywacja oraz stopień zainteresowania przedmiotem, obowiązkowość i poziom wypowiedzi ustnych.

5.14 Dostosowania dla ucznia z autyzmem:

- zminimalizowanie lub całkowite wyeliminowanie elementów rozprasających;
- posadzenie ucznia blisko nauczyciela;
- zachowanie schematu pracy i stałości działań edukacyjnych (np. zajmowanie tej samej ławki lub stolika podczas zajęć);
- opracowanie planu codziennych zajęć i każdorazowe zapoznawanie z nim ucznia;

- wcześniejsze informowanie o zmianach np. w rozkładzie zajęć lekcyjnych, uprzedzanie o zastępstwach na lekcjach, wyjściach, wizytach nowych osób. Informowanie, w jaki sposób trzeba się zachować w nowej sytuacji;
- wyraźne zaznaczanie końca określonej aktywności, zabawy, zadania, zanim przejdzie się do następnych;
- kierowanie poleceń indywidualnie do dziecka. Zwracanie się do niego po imieniu. Właściwe używanie zaimków osobowych Ja i Ty;
- podczas rozmowy używanie prostego i jednoznacznego języka;
- wyjaśnianie metafor i przenośni, wyrazów bliskoznacznych, żartów lub dowcipów użytych podczas prowadzenia lekcji;
- popieranie informacji słownej gestami, mimikę;
- uzupełnianie rysunkiem, zdjęciem, filmem lub modelem przekazywanych podczas lekcji treści abstrakcyjnych;
- w razie potrzeby wydłużanie czasu przeznaczanego na wykonywanie poszczególnych zadań i prac pisemnych;
- dzielenie trudniejszego lub dłuższego zadania na kilka części;
- sprawdzanie zrozumienia czytanego tekstu poprzez zadawanie dodatkowych pytań: Co się wydarzyło? Gdzie? Kiedy? Dlaczego? itp.;
- dostosowywanie pomocy dydaktycznych i treści zadań do zainteresowań ucznia;
- wykorzystywanie wąskiej i niekiedy fachowej wiedzy ucznia podczas prowadzenia lekcji.

5.15 Dostosowania dla ucznia cudzoziemca:

- umożliwienie korzystania podczas lekcji ze słownika dwujęzycznego;
- stosowanie języka instrukcji w komunikacji z uczniem cudzoziemcem (krótkie polecenia, np. ułóż, narysuj);
- formułowanie pytań skierowanych w sposób jasny, krótki oraz dostosowany do poziomu znajomości języka polskiego;
- udzielanie informacji zwrotnej podczas lekcji;
- stosowanie bogatego materiału ikonograficznego (zdjęcia, mapy, wykresy, schematy) przy wyjaśnianiu zagadnień tematycznych;
- rozwijanie i doskonalenie sprawności mówienia i pisania;
- monitorowanie pracy ucznia i jego postępów;
- włączanie ucznia cudzoziemca w pracę zespołową i dostosowywanie instrukcji do jego językowych umiejętności;
- akceptowanie każdej formy wypowiedzi świadczącej o zrozumieniu zagadnienia (nawet jednorazową czy błędną gramatycznie);
- gramatykę należy traktować w sposób funkcjonalny;
- w ocenianiu wypowiedzi pisemnych zwrócić uwagę na komunikatywność;

5.16 Dostosowania dla ucznia szczególnie uzdolnionego:

- przygotowywanie dodatkowych, bardziej złożonych, twórczych zadań i ćwiczeń;
- powierzanie odpowiedzialnych ról na forum klasy i szkoły;
- tworzenie takich sytuacji dydaktycznych, które będą dla ucznia wyzwaniem i źródłem satysfakcji;
- zachęcanie do udziału w konkursach przedmiotowych, olimpiadach, turniejach itp.
- popularyzowanie osiągnięć pracy ucznia (fotografowanie, opisywanie, archiwizacja, opowiadanie o swojej pasji innym);
- poszerzanie i wzbogacanie wiedzy, stawianie innych celów i zadań;
- motywowanie i wspieranie rozwoju emocjonalno-społecznego;
- poważne i życzliwe traktowanie pomysłów i prac ucznia;
- organizowanie konsultacji i zapraszanie na zajęcia ekspertów spoza szkoły, np. pracowników uczelni wyższych, specjalistów, instruktorów;
- wskazywanie kierunków rozwoju, podjęcie współpracy z rodzicami oraz z innymi instytucjami działającymi na rzecz dzieci zdolnych;
- stymulowanie samokształcenia, inspirowanie do pracy własnej, np. czytania literatury obcojęzycznej, udziału w projektach i pracach badawczych.

6. Wymagania programowe i zastosowanie ich w określonych stopniach częściowych

Uwarunkowania osiągnięcia stopnia: niedostateczny

Katechizowany:

- wykazuje rażąco brak wiadomości programowych,
- cechuje się brakiem jedności logicznej między wiadomościami,
- prezentuje zupełny brak rozumienia uogólnień i nieumiejętność wyjaśniania zjawisk,
- wykazuje zupełny brak umiejętności stosowania wiedzy,
- podczas prezentowania wiadomości popełnia liczne i rażące błędy,
- nie wykazuje się znajomością pacierza,
- nie posiada zeszytu lub bardzo często nie przynosi go na zajęcia,
- nie jest aktywny na katechezie lub wykazuje obojętną lub lekceważącą postawę wobec przedmiotu.

Uwarunkowania osiągnięcia stopnia: dopuszczający

Katechizowany:

- opanował konieczne pojęcia religijne,

- wykazuje się luźno zestawionym poziomem wiadomości programowych,
- prezentuje mało zadowalający poziom postaw i umiejętności,
- nie potrafi stosować wiedzy, nawet przy pomocy nauczyciela,
- podczas przekazywania wiadomości popełnia liczne błędy,
- posiada zeszyt,
- ma problemy ze znajomością pacierza,
- wykazuje poprawny stosunek do religii.

Uwarunkowania osiągnięcia stopnia: dostateczny

Katechizowany:

- opanował łatwe, całkowicie niezbędne wiadomości, postawy i umiejętności,
- prezentuje podstawowe treści materiału programowego,
- wiadomości łączy w związki logiczne,
- dość poprawnie rozumie podstawowe uogólnienia oraz wyjaśnia ważniejsze zjawiska z pomocą nauczyciela,
- potrafi stosować wiadomości dla celów praktycznych i teoretycznych przy pomocy nauczyciela,
- w przekazywaniu wiadomości popełnia niewielkie i nieliczne błędy,
- odznacza się małą kondensacją wypowiedzi,
- wykazuje się podstawową znajomością tzw. *Małego Katechizmu*,
- w zeszycie ucznia zauważa się pewne braki notatek,
- prezentuje przeciętną pilność, systematyczność, zainteresowanie przedmiotem i aktywność.

Uwarunkowania osiągnięcia stopnia: dobry

Katechizowany:

- spełnia wymagania określone w zakresie oceny dostatecznej,
- opanował materiał programowy,
- prezentuje wiadomości powiązane związkami logicznymi,
- poprawnie rozumie uogólnienia i związki między nimi oraz wyjaśnia zjawiska inspirowane przez nauczyciela,
- stosuje wiedzę w sytuacjach teoretycznych i praktycznych,
- wykazuje się dobrą znajomością tzw. *Małego Katechizmu*,
- w zeszycie ma wszystkie notatki i prace wykonane na lekcji,
- podczas lekcji posiada określone pomoce i korzysta z nich,
- jest zainteresowany przedmiotem,

- postawa ucznia nie budzi wątpliwości,
- stara się być aktywnym na zajęciach.

Uwarunkowania osiągnięcia stopnia: bardzo dobry

Katechizowany:

- spełnia wymagania określone w zakresie oceny dobrej,
- opanował pełny zakres wiedzy, postaw i umiejętności określony poziomem nauczania religii,
- prezentuje poziom wiadomości powiązanych ze sobą w logiczny układ,
- umiejętnie wykorzystuje wiadomości w teorii i praktyce bez ingerencji nauczyciela,
- wykazuje się właściwym stylem wypowiedzi,
- odznacza się pełną znajomością tzw. *Malego Katechizmu*,
- wzorowo prowadzi zeszyt przedmiotowy,
- aktywnie uczestniczy w zajęciach,
- jego postępowanie nie budzi żadnych zastrzeżeń,
- jest pilny, systematyczny, zainteresowany przedmiotem,
- włącza się w dynamikę i przeżycia roku liturgicznego,
- stara się być świadkiem wyznawanej wiary.
-

Uwarunkowania osiągnięcia stopnia: celujący

Katechizowany:

- samodzielnie posługuje się wiedzą dla celów teoretycznych i praktycznych,
- wykazuje się swobodnym stylem wypowiedzi, swobodą w posługiwaniu się terminologią przedmiotową i inną,
- angażuje się w prace pozalekcyjne (np. gazetki, inscenizacje, pomoce),
- jest bardzo aktywny na zajęciach, systematyczny i zainteresowany przedmiotem,
- uczestniczy w konkursach i odnosi w nich sukcesy,
- poznane prawdy wiary stosuje w życiu.

